

Baambrugge baadde in de septemberzon. De oude dames Bock waren blij weer terug te zijn op Vreede Rijk, waar zij van kindsbeen af de zomers hadden doorgebracht in het niet zo grote heerschapshuis, dat al 120 jaar familiebezit was.

Vreede Rijk

Een zomerhuis in Baambrugge.

We schrijven 10 september 1799. Het waren roerige tijden. Ida en Margaretha Bock, respectievelijk 78 en 72 jaar oud, waren eind augustus overhaast naar hun woonplaats Amsterdam vertrokken omdat op 29 augustus Engelse en Russische troepen bij Callantsoog in Noord Holland ons land waren binnengevallen. Zij hadden de beschutting van de stad gezocht.

Nu deze inval leek te verzanden - de veldtocht strekte niet verder dan van Petten naar Bergen - waren zij teruggekomen speciaal voor het ondertekenen van het vernieuwde huurcontract van de boerderij die bij Vreede Rijk hoorde.

Jan van Bladeren, nog door hun inmiddels overleden broer, Joan Michiel Bock, voor het boerenbedrijf aangetrokken, had de dames ontvangen zoals ook in het te vernieuwen huurcontract was geregeld: de paarden waren op stal gebracht en van hooi en gras voorzien, de koets was in het koetshuis gereden, en de koetsier was onderdak verschaft.

In het huurcontract was hem uitdrukkelijk verboden 'om schamele lieden te logeren', maar de in livrei gestoken koetsier werd daar natuurlijk niet toe gerekend.

Het huurcontract werd voor vier jaar afgesloten, evenals het voorgaande contract, met een optie voor nog eens twee jaar. Het was door notaris Van Gulpen, die in Abcoude resideerde, opgesteld in overeenstemming met de door de dames Bock vooraf gegeven orders.

Bij de boerenwoning behoorden 20 morgen wei- en hooi-land benevens

het koehok, het varkenskampje en de boerentuin.

De landerijen strekten zich uit van het Zandpad langs de Angstel tot over de Indijk, maar een van de kavels liep verder door tot aan de dijk langs de Vecht. Aan de verhuurderessen bleef het heerschapshuis, de stal, het koets- of wagen-huis, de moestuin, boomgaard, bos, lanen en bloemtuint, 'in alle welke de huurder nogte iemand van zijnentwege niet zal vermogen te gaan of komen onder wat voorwendsel zulks zou mogen wezen'.

De huurprijs bedroeg Fl. 700,- 'sjaars alsmede *'twee vierendelen goede Graasde Somer boter'*. Daarenboven nog zoveel verse boter en melk als de verhuurderessen zouden vorderen, de boter jegens zes stuivers per pond en de zoetemelk voor 10 duiten alsmede de karnemelk voor 5 duiten.

Het land moest van distels, stekels en ander ontuig worden gezuiverd. En van de stalmost mochten de verhuurderessen nemen zo veel als zij zelf of hun tuinman nodig zouden hebben voor bemesting van de tuinen en het moesland. De sloten moesten door de huurder geschoond worden en hetgeen daar af kwam moest na *'pluisen'* met de beschikbare mest worden gebruikt voor het strooien over de magerste kampen van het hooiland; het mocht niet over het weiland, maar wel over het land aan de Vechtdijk worden gestrooid. Hooi mocht niet verkocht worden; ook was het de huurder niet toegestaan kippen, konijnen of ander kleinvee over het land te laten lopen. De kippen van de verhuurderessen daarentegen mochten wel over het

verhuurde land lopen.

Met voorbijgaan aan diverse andere bepalingen zij nog vermeld, dat de huurder *'niet mocht planten, timmeren of stellen waardoor het gezigt van de heerenhofstede zou kunnen worden gehinderd of belet'*.

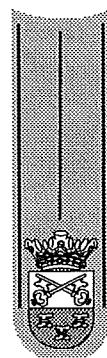
De volgende dag, 11 september 1799, kwam notaris Van Gulpen met de beide getuigen naar Vreede Rijk, waar in de grote kamer van het heerschapshuis - de zaal genoemd - de ondertekening van het nieuwe contract zou plaatsvinden. Na nog enkele bemerkingen van de dames mocht Jan van Bladeren binnenkomen.

De 78 jarige Ida Bock had gedurende de laatste jaren zulke trekkingen over haar lichaam gekregen dat zij slechts enkele uit hun krachten gegroeide hanepoten aan het papier kon toevertrouwen, maar zij vertikte het om, zoals zo vele ongeletterden deden, een kruisje te zetten, voorzien van het bijschrift van de notaris: 'dit merck is gesteld bij....'

De notaris voorkwam intussen, zonder dat het opviel, dat het contract als een verkreukt papier onder haar handen vandaan kwam.

De zaal waar zij nu zaten had in vroeger tijden levendiger dagen gekend toen de kinderen Bock, vier zusters en een broer, er met hun ouders en loge's de zomer doorbrachten. De 16 stoelen met rotting ruggen en zittingen getuigden daarvan; zij stonden thans twee aan twee gerangschikt voor de penanten tussen de ramen.

Angstelkroniek
HISTORISCH KLASSE
ABCOUDE / BAAMBRUGGE

Ook de bovenverdieping, een niet verder ingedeelde zolder, leek er van te verhalen met zijn vele vaste ledikanten, met 'gaaze, damaste en catoen gordijnen', de bedstede met een oud groen gordijn met val, alsmede twee gestreepte dito met val, de slaapbank en de rustbank met de 'geele oude paarde haare matras'. Daar stonden ook nog 6 stoelen met 3 groene kussens.

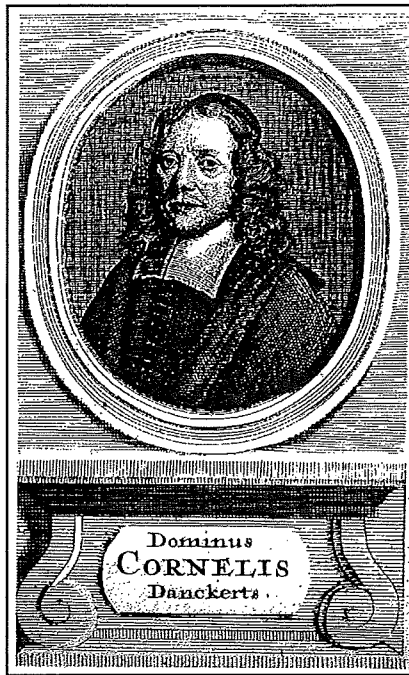
De oude dames Bock kwamen er nu niet meer; zij hadden hun slaappleats gevonden in het kamertje bij de zaal, waar het eikenhouten ledikant van hun ouders stond, en in het slaapkamertje waar een bed en een 'eykehouten kassie met laaden' stond. Die ouders waren Pieter Bock en Margaretha Danckerts geweest en via hen - in feite via de ouders van Margaretha, dus via hun grootouders van moederskant - waren de kinderen Bock in het bezit gekomen van Vreede Rijk.

Frederick Danckerts en Petronella Bors van Waveren.

Frederick Danckerts was in 1683 getrouwd met Petronella Bors van Waveren, dochter van Mr Gerard Bors van Waveren, o.m. een aantal jaren burgemeester van Amsterdam. Frederick verwierf bij haar drie dochters, waarvan Margaretha, gedoopt 25 januari 1689, de jongste was. Het gezin woonde op het Singel.

Frederick Danckerts, gedoopt 10 januari 1651, advocaat bij het Hof van Holland, Schepen van Amsterdam en kerkmeester van de Zuiderkerk, had Vreede Rijk reeds in 1681 in bezit, derhalve vóór zijn trouwen. Het was zeer waarschijnlijk van ouds een boerenhofstede waaraan in de 17e eeuw een eenvoudig 'heerschapshuis' was toegevoegd, dat in de loop der jaren door Margaretha nog wat verbeterd zou worden.

Over het geslacht Danckerts kan nog vermeld worden dat Frederick

Dankerts een zoon was van dominee Cornelis Danckerts Corn.zn, gehuwd met Clara van Barchem, predikant te Ouderkerk, later te Gorkum en sedert 1665 te Amsterdam. Hij was in Amsterdam zeer gezien. Hij was tenslotte een kleinzoon van Cornelis Danckerts, meester-metselaar en bouwmeester van Amsterdam, die veel heeft samengewerkt met de alom bekende Hendrick de Keyser, die op overeenkomstige wijze was aangesteld als beeldhouwer en bouwmeester van Amsterdam. Cornelis Danckerts de Oude schreef een boek over de bouwwerken van de vermaarde Hendrick de Keyser: 'Architectura Moderna ofte Bouwinghe van onsen tyt' 1631. Diens achterkleinzoon Frederick was 14 jaar oud toen hij met zijn ouders naar Amsterdam verhuisde: hij heeft zijn rechtenstudie in Harderwijk voltooid (15 mei 1675).

Na het overlijden van Frederick, 39 jaar oud in 1690, hertrouwde Petronella Bors van Waveren in 1694 met Louis Victor. Dit was een in Amsterdam gevestigde koopman op Engeland, Curaçao, Italie en de Levant, die in 1708 overleed na Petronella twee zonen en een dochter te hebben geschonken.

Vrouwe Petronella Bors van Waveren was een dochter van Mr Gerard Bors van Waveren, ged. 1630, Burgemeester van Amsterdam in de jaren 1683, 1685, 1687, 1689 en 1692 en voorts Raad in de Admiraliteit in Zeeland van 1670 tot 1679, bewindhebber der O.I.Comp 1679 en Commissaris voor het Utrechtse Zandpad te Duivendrecht. Hij woonde op het Singel. Een broer van Petronella, naar zijn vader Gerard genoemd, was getrouwd met Henrietta Popta, dochter van Mr Jacob Popta, eveneens een regent te Amsterdam.

Popta.

Mr Jacob Popta, wiens vader Michiel bepaald vermogend was, heeft hoogstwaarschijnlijk overblijfselen van een boerderij, ongeveer ter hoogte van het versterkte 'Huis te Abcou' aan de Angstel gelegen, met het oog op geldbelegging gekocht (zijn vader overleed in 1673). Het kan zijn dat bij oorlogshandelingen in 1672/73 de oorspronkelijke bebouwing - zo dicht bij het Slot Abcoude gelegen - werd verwoest, en dat de heer Popta de boerderij weer heeft laten opbouwen en er deswege zijn naam aan heeft verbonden. Tot het complex behoorde geen 'heerschapshuis', zoals bij Vreede Rijk en hoogstwaarschijnlijk ontbrak ook een z.g. 'heerenkamer'. Na zijn overlijden in 1685 vererfde de hofstede aan zijn dochter, Henrietta Popta, gehuwd met Mr Gerard Bors van Waveren, welke reeds in 1691 komt te overlijden na haar een zoon te hebben geschonken. Deze zoon werd eveneens Gerard genoemd.

Van hem is sprake in de navolgende notitie in het resolutieboek van Schout en Schepenen van Abcoude: 'Op 14 Februari 1719.....noch worden bij desen geauthoriseerd Johan Gousset, schout van Abcoude nevens Isack Middelman en Gerrit van Caspel schepenen nevens haren secretaris omme eerstdaaghs de

visitatie te doen van de haersteden van de heer Gerard Bors van Waveren en Mevrouw Petronella Bors van Waveren, alsoo deselve seer doleren dat se de haersteden waer mede gedebiteerd staen niet hebben ende van hare geauthoriseerdens bevindigh aen den gerechte rapport te doen.' (Er werd in die jaren belasting geheven over het aantal haersteden dat in een huis aanwezig was: het z.g. haersteden-geld.)

'Op de dertigste Maart hebben schout en schepenen voornoemt benevens de secretaris sich van dese opdracht gekweeten en sich eerst vervoegt aan het huis genaemt Vreede Rijk, bewoont door Mevr. Petronella Bors van Waveren, weduwe van de Heer Louis Victor, terwijl zij sig daarna hebben begeven

naar het huys van Gerard Bors van Waveren waerbij sij bevonden hebben dat in beyde woningen drie haersteden aanwezig waeren'.

Petronella Bors van Waveren was in 1708 als weduwe achtergebleven met 6 jonge kinderen uit twee huwelijken en haar neef Gerard Bors van Waveren was in 1695 op 5 jarige leeftijd een volle wees geworden. Beide waren daardoor op het familiekapitaal aangewezen, hetgeen kan verklaren waarom zij probeerden zo weinig mogelijk belasting te betalen.

Bij het overlijden van Petronella in 1730 vererfde Vreede Rijk aan de kinderen. De drie kinderen Danckerts kregen elk 1/4 in deze herenhofstede. Het laatste kwart werd op naam gesteld van de drie

kinderen Victor.

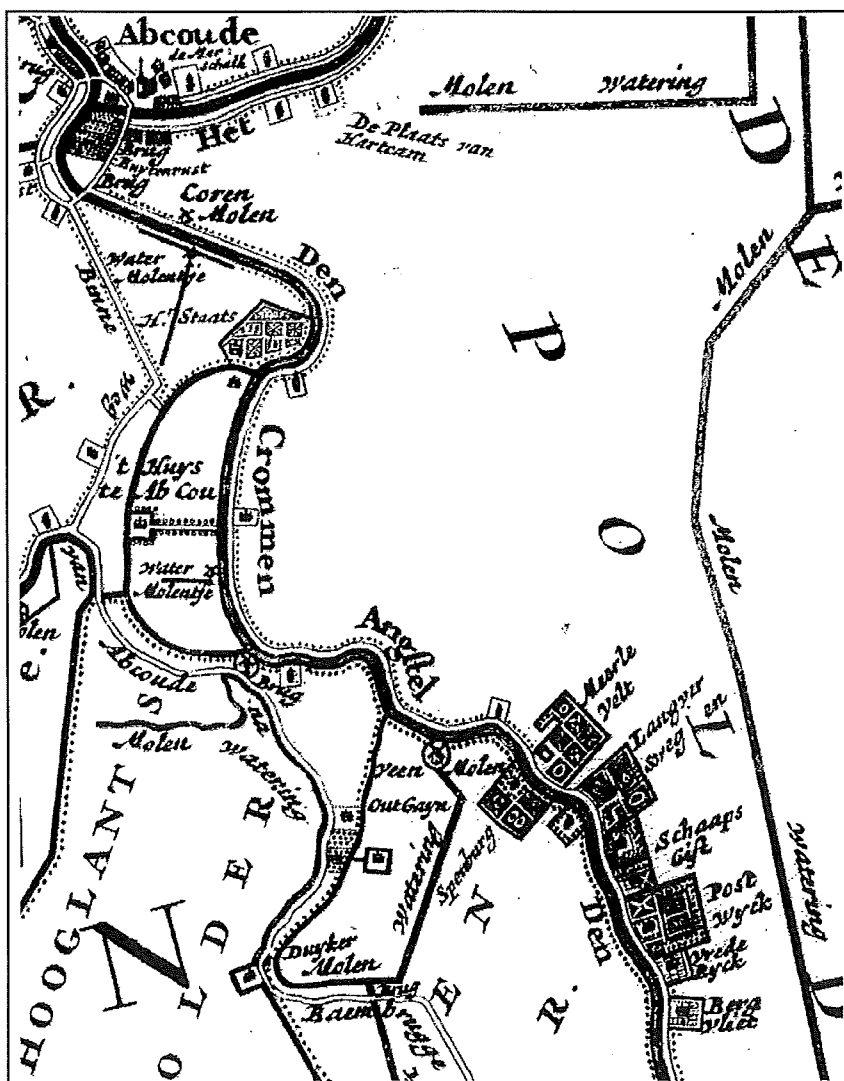
Margaretha Danckerts, kennelijk in haar jeugd verknocht geraakt aan de hofstede, heeft vervolgens alles in het werk gesteld om, onder gelijktijdige betaling van de waarde, de onderdelen waarin Vreede Rijk bij deze boedelscheiding was gesplitst weer bijeen te sprokkelen, hetgeen haar is gelukt.

Vreede Rijk in handen van Margaretha Danckerts.

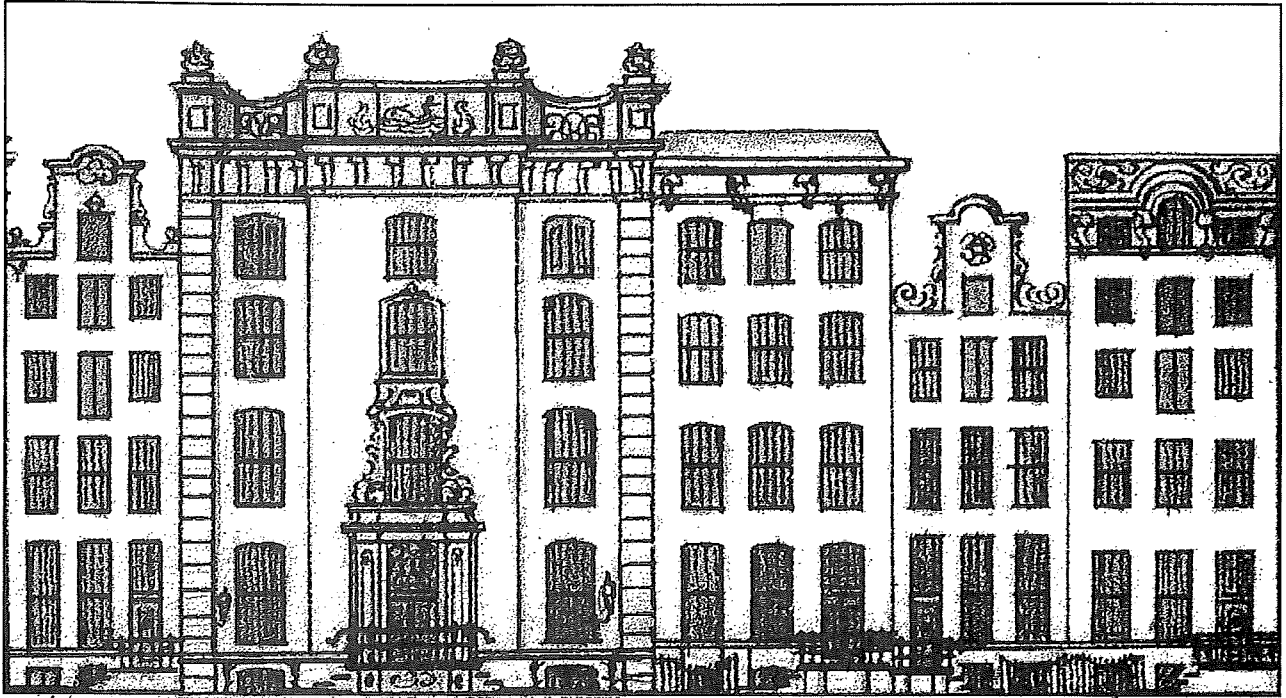
Margaretha Danckerts, de jongste dochter van Frederick Danckerts en Petronella Bors van Waveren, was inmiddels in 1720 getrouwd met Pieter Bock, lid van de Raad van Amsterdam, Resident van Zijne Koninklijke Majesteyt van Poolen, Keurvorst van Saxen. (August de Sterke). * Zie noot.

Margaretha Danckerts vond in Pieter Bock een liefhebbend echtgenoot, koopman te Amsterdam en tevens lid van de Gemeenteraad van deze stad.

Met haar halfbroer, Gidion Victor, heeft Margaretha een nauwe band onderhouden. Voor het geval zij vroeg zou komen te overlijden, werd hij aangewezen als voogd over haar nog minderjarige kinderen. Gidion Victor kocht in 1733 het huis 'De Walvis' en Pieter Bock wist zes jaar later het buurhuis 'De Bruinvis' te verwerven. Deze huizen zijn hierbij afgebeeld en hebben thans de nummers 105 en 107, juist tegenover de Remonstrantse kerk. Een bruinvis is in het beeldhouwwerk bij de kroonlijst verwerkt. Pieter vestigde niet alleen zijn gezin in het huis, maar ook zijn affaire als koopman in het comptoir van de Bruinvis, later samen met zijn zoon Joan Michiel. Het huis werd op naam van zijn echtgenote gesteld en met door haar uit erfenissen ontvangen gelden betaald. Margaretha bepaalde in haar testament dat het aan haar kinderen zou vererven, doch dat haar echtgenoot er zou mogen blijven wonen zonder huurpenningen te betalen. We kunnen constateren dat, vanwege

Kaart van Gerrit Drogenham (~1700) Popta is te vinden tussen de twee letters mm van Crommen Angstel.

Illustratie uit het Grachtenboek van Caspar Philips Jacobszn. (1767), met de afbeelding van de beide huizen aan de de Keizersgracht. De Bruinvis en rechts daarvan De Walvis.

de risico's die Pieter Bock als koopman liep, de strikte scheiding van kapitaalgoederen, die reeds bij het aangaan van hun huwelijk in 1720 was overeengekomen, zorgvuldig werd volgehouden.

Zoon Joan Michiel heeft na jaren van samenwerking met zijn vader, het koopmanshuis tot aan zijn dood in 1791 bewoond en gebruikt. Daarna zijn de overgebleven drie

zussen elders in Amsterdam gaan wonen.

Hoe het verder met Vreede Rijk is gegaan vertellen wij in de volgende aflevering van deze kroniek; het moge echter duidelijk zijn dat Vreede Rijk niet een buitenplaats was zoals Meerleveld en Langversweegen. Daarvoor was het 'heerschapshuis' te gering van allure.

Er is danook geen gravure van te vinden.

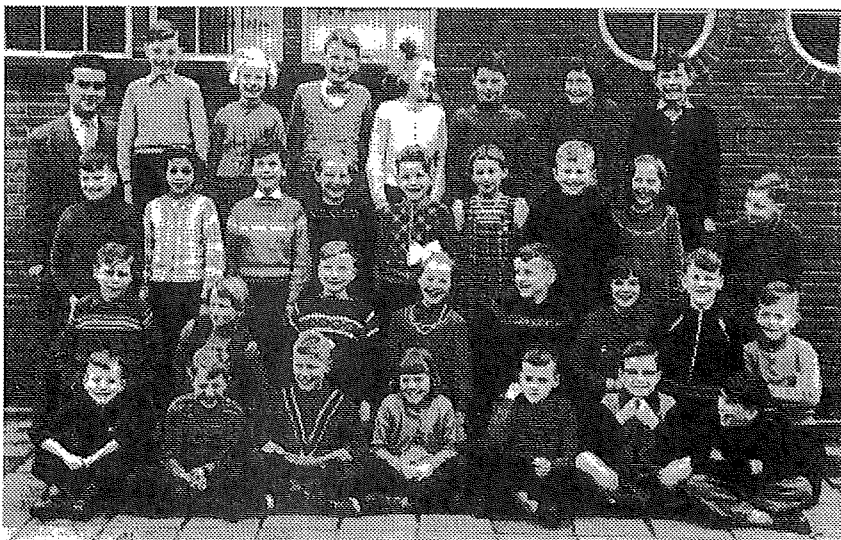
ir Dick Slebos.

Noot. Belangen van buitenlandse mogendheden, vorsten of steden werden, als er geen ambassadeur was, behartigd door een agent of 'resident'*

Bronnen:

Gravure Dominee Danckerts; Iconografisch Bureau, Den Haag
Kaart Drogenham Rijksarchief, Den Haag

Christelijk Nationale School 'De vreeze des Heren is het beginsel der wijsheid' ca 1955

Bovenste rij v.l.n.r.

Meester Joop Hermesen, Jan Kroon, Pieta Hoogenhout, Dirk Griffioen Jac.zn., Clara Dijkstra, Co Griffioen D.zn., Els Verbrugge, Johan v.d. Bosch Wzn.

2e Rij van boven v.l.n.r.

Henk Korver, Anneke van Spengen, Arie Edelman, Alie Berkelaar, Wulf Kroon, Elly van der Lee, Harrie Hoogenhout, Rietje Berkelaar, Peter Storm,

3e Rij van boven v.l.n.r.

Gerrit van Spengen, Ria van der Lee, Dirk Vonk, Elly Kroon, Peter Blokhuis, Joek Mulder, Ton Gijzen, Henk Troost,

Onderste rij (zittend) v.l.n.r.

Herman Griffioen N.zn., Co v.d. Bosch B.zn., Peter Griffioen H.zn., Anneriet van Vliet, Gerard Blokhuis, Jan v.d. Bosch W.zn., Hein v.d. Bosch W.zn.

De school stond aan de Rijksstraatweg, waar nu aannemer Bert van Walbeek in gevestigd is.